

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ
Кафедра економіки підприємства

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ**
здобувачів вищої освіти за другим (магістерським) рівнем

рівень вищої освіти	другий (магістерський)
спеціальність	232 Соціальне забезпечення
назва освітньої програми	Економіка та організація соціального забезпечення
статус	обов'язкова

Краматорськ
ДДМА
2020

Робоча програма переддипломної практики здобувачів вищої освіти за другим (магістерським) рівнем (спеціальність 232 Соціальне забезпечення, освітня програма «Економіка та організація соціального забезпечення»).

Розробники:

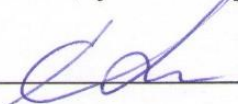

_____ І.І. Смирнова, канд. екон. наук, доцент

_____ Т.П. Гітис, канд. екон. наук, доцент

_____ С.В. Касьянюк, канд. техн. наук, доцент

Гарант спеціальності 232 Соціальне забезпечення:

_____ І.І. Смирнова, канд. екон. наук, доцент

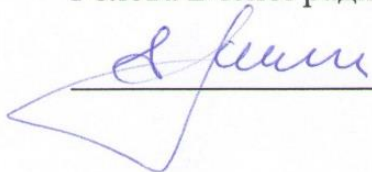
Розглянуто і затверджено на засіданні кафедри економіки підприємства, протокол № 13 від 27.08.2020 р.

В.о. завідувача кафедри:

_____ Є.О. Підгора, канд. техн. наук, доцент

Розглянуто і затверджено на засіданні Вченої ради факультету економіки та менеджменту протокол № 10-08/20 від 31.08.2020 р.

Голова Вченої ради факультету:

_____ Є.В. Мироненко, д-р техн. наук, професор

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1 МЕТА І ЗАВДАННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ	5
2 ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ	7
2.1 Бази практики	7
2.2 Матеріально-технічне забезпечення проходження практики	7
2.3 Керівництво практикою	8
2.4 Зміст практики	10
3 КОНТРОЛЬ І ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ	11
3.1 Форми і методи контролю.	11
3.2 Підбиття підсумків практики	11
3.3 Критерії оцінювання проходження практики	12
4 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ	14
4.1 Вимоги до змісту звіту про практику	14
4.2 Вимоги до оформлення	14
4.3 Оформлення списку використаних джерел	19
4.4 Додатки до звіту	20
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	21
ДОДАТОК А	22

ВСТУП

Згідно до ст. 1 Закону України «Про вищу освіту» вища освіта - це сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у закладі вищої освіти (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти. Виходячи з цього визначення практична підготовка, в ході якої майбутній фахівець з вищою освітою отримує можливість ознайомитися з прикладними аспектами застосування набутих знань та вмінь, удосконалити власні компетентності і скоригувати таким чином власні зусилля в сфері пізнання і діяльності, є невід'ємною частиною навчального процесу у Донбаській державній машинобудівній академії (далі - Академія, ДДМА).

Відповідно до ст. 51 Закону України «Про вищу освіту» практична підготовка осіб, які навчаються у закладах вищої освіти здійснюється шляхом проходження ними практики на підприємствах, в установах та організаціях згідно з укладеними закладами вищої освіти договорами або у його структурних підрозділах, що забезпечують практичну підготовку. Проходження практики здобувачем здійснюється відповідно до законодавства.

Метою практичної підготовки є оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Основними **завданнями** практичної підготовки є:

оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними методами, формами організації, знаряддями праці в сфері соціального забезпечення;

закріплення теоретичних знань, формування у здобувачів вищої освіти професійного вміння обґрунтовувати і ухвалювати самостійні рішення в певних виробничих умовах та у повсякденному житті;

удосконалення емоційно-оціночних та моторних компетентностей, які стануть у пригоді в ході вибору і здобуття першого і наступних робочих місць, співпраці із професіоналами і непрофесіоналами у обраній сфері діяльності;

тестування релевантності здобувачам вищої освіти отриманих знань і вмінь вимогам ринку праці і коригування (в разі такої можливості) ними навчальних зусиль (в т.ч. у виборі дисциплін спеціалізації, необхідності самостійного поглибленого вивчення окремих елементів навчального матеріалу тощо).

1 МЕТА І ЗАВДАННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Мета практики - удосконалити практичні навички щодо формування інформаційно-аналітичного забезпечення виявлення і розв'язання комплексних складних проблем в галузі соціального захисту, зокрема, оцінювати перспективи і прогнозувати можливості використання інноваційних підходів до організації соціального захисту та соціального забезпечення і надання соціальних послуг як складової частини підготовки кваліфікаційної роботи магістра.

Основні завдання:

удосконалити навички обґрунтування впливу організаційно-правових, технологічних, комунікаційних та інших чинників макро- та мікросередовища на стан та перспективи діяльності органів соціального захисту (або їх підрозділу) та діяльність конкретного державного службовця (посадовця);

удосконалити навички використання методичних підходів до аналізу діяльності суб'єктів сектору соціального захисту, прогнозування економічних, соціальних наслідків реалізації адміністративних рішень;

удосконалити навички аналізу специфічних явищ, проблем і механізмів професійної діяльності на посадах в органах соціального захисту і розробки відповідних рішень;

формування, набуття навичок та удосконалення майстерності щодо розробки проектів у функціонуванні установи соціального захисту в реальних умовах;

формування інформаційно-аналітичної бази виконання кваліфікаційної роботи магістра.

У результаті практики здобувач вищої освіти повинен продемонструвати достатній рівень сформованості наступних програмних результатів навчання:

використовувати сучасні теорії, методологію і методи соціальних та інших наук стосовно до завдань фундаментальних та прикладних досліджень у сфері соціального захисту (ПРН1);

критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань щодо соціального забезпечення, формулювати висновки та рекомендації щодо його впровадження (ПРН2);

здатність самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для розвитку професійних навичок та якостей (ПРН6);

застосовувати загальне та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних задач та здійснення наукового дослідження (ПРН7);

здатність автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях (ПРН8);

планувати і проводити наукові дослідження в системі соціального захисту населення та висвітлювати їх результати (ПРН11);

здатність демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності (ПРН14);

демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей в системі заходів з соціального захисту та соціального забезпечення внутрішньо переміщених осіб (ПРН21).

Орієнтовні програмні результати навчання проходження практики представлені нижче.

Інтегральна компетентність - здобувач вищої освіти демонструє здатність здійснювати звичайні рутини у професійній діяльності, а також виявляти і аналізувати комплексні проблеми в галузі професійної діяльності, зокрема, оцінювати перспективи і прогнозувати можливості використання інноваційних підходів до організації адміністративних процесів у службі органів соціального захисту.

В якості **когнітивних** результатів проходження практики здобувач вищої освіти має:

- продемонструвати знання і розуміння соціальних проблем, процесів і сфер прийняття адміністративних та фінансових рішень у сфері соціального захисту та соціального забезпечення;
- продемонструвати знання інноваційних продуктів, технологій у сфері соціального захисту;
- продемонструвати знання загальних та специфічних показників діяльності органів соціального захисту та соціального забезпечення або їх підрозділів (відповідно до профілю основної діяльності бази практики);
- продемонструвати знання підходів до оцінки і прогнозування розвитку діяльності бази практики за умов невизначеності та неповноти інформації.

До числа результатів проходження практики в **афективному аспекті** слід віднести:

- продемонструвати навички побудови комунікаційної стратегії та тактики, в т.ч. в особистому спілкуванні з урахуванням субординації та норм етичної поведінки посадових осіб служби соціального захисту;
- продемонструвати навички оцінки перспектив результативності та ефективності впровадження управлінських інновацій в діяльності органів соціального захисту;
- сформулювати і оцінити переваги і недоліки окремих альтернатив впровадження інновацій у організацію соціальних процесів в органах соціального захисту, в т.ч. оцінити ризики впровадження таких інновацій, які локалізуються у внутрішньому та зовнішньому середовищі;
- здатність аналізувати та оцінювати соціальні процеси, розглядати суспільні соціальні явища та проблеми в конкретних умовах та здійснення професійної діяльності.

До числа результатів проходження практики в **психомоторному аспекті** слід віднести наступне:

- продемонструвати навички збирання, обробки, аналізу та інтерпретації

результатів аналізу економічної та правової інформації, в т.ч. з використанням прийомів та методів аналізу трудових ресурсів, рівня безробіття, соціальної відповідальності тощо;

- продемонструвати навички вільного використання персональним комп'ютером у підготовці і розв'язанні конкретних задач професійної діяльності на основі сучасного програмного забезпечення;
- продемонструвати навички володіння науковим стилем викладення матеріалу в усних та письмових повідомленнях;
- продемонструвати навички збирання, обробки, проектного аналізу інформації, інтерпретації результатів аналізу інформації;
- продемонструвати навички обґрунтування інноваційних підходів до вирішення проблем в сфері соціального захисту.

2 ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

2.1 Бази практики

Базами переддипломної практики можуть бути Краматорський міський центр зайнятості, Управління пенсійного фонду, Управління праці та соціального захисту населення, Донецький обласний центр соціологічних служб для сім'ї, дітей та молоді, Управління з гуманітарних питань Краматорської міської ради, Управління Пенсійного фонду України. Перевага віддається таким організаціям, які мають можливості для реалізації цілей і завдань переддипломної практики в якомога повному обсязі.

Підставою для призначення конкретної організації базою практики є наявність укладеного договору між ДДМА та даною установою на проходження практики або індивідуальних договорів на підставі листів від установ та організацій.

Для слухачів заочної форм навчання передбачена практика на робочому місці.

2.2 Матеріально-технічне забезпечення проходження практики

Проходження практичної підготовки може здійснюватися на платній або безоплатній основі. Джерела фінансування практики здобувачів вищої освіти спеціальності визначено формою замовлення на фахівців та умовами договору з надання освітніх послуг: державні кошти, кошти підприємств, установ, організацій усіх форм власності, зарубіжних замовників-спеціалістів або кошти фізичних осіб.

Фінансування практичної підготовки здобувачів вищої освіти за кошти ДДМА є можливим лише в разі підготовки здобувача за державним замовленням, якщо кошторисом ДДМА передбачена відповідна можливість і

лише в межах кошторису.

Для фінансування практики здобувачів вищої освіти ДДМА може залучати додаткові джерела фінансування, не заборонені законодавством.

Суб'єкти-замовники підготовки фахівців перераховують ДДМА кошти на проходження практики здобувачів вищої освіти у терміни та в обсягах, передбачених відповідними статтями договору чи контракту на надання освітніх послуг, або вартість практичної підготовки відшкодовується в рамках вартості договору на надання освітніх послуг.

Робочий час керівника практики від ДДМА на керівництво практикою на навчальний рік включається до його навчального навантаження.

2.3 Керівництво практикою

Відповідальність за організацію та проведення практики здобувачів вищої освіти спеціальності 232 Соціальне забезпечення покладено на ректора ДДМА. Організацію практики та контроль за її проведенням здійснює перший проректор з науково-педагогічної роботи. Бази практик (в особі їхніх керівників) разом із ДДМА беруть на себе відповідальність за організацію, якість і результати практики здобувачів вищої освіти.

Навчально-методичне керівництво та виконання програми практики від Академії забезпечує кафедра економіки підприємства в особі завідувача кафедри.

До керівництва всіма видами практичної підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 232 Соціальне забезпечення мають залучатися досвідчені викладачі та фахівці від бази практики підприємства.

Обов'язки керівника практики від ДДМА:

- контролює готовність баз практики та проводить підготовчі заходи до прибуття здобувачів вищої освіти-практикантів;
- забезпечує проведення всіх організаційних заходів у вищому навчальному закладі перед прибуттям здобувачів вищої освіти на практику, зокрема: здійснює інструктаж про порядок проходження практики, надає здобувачам вищої освіти-практикантам щоденник практики, в якому визначено календарний план-графік її проходження, вимоги до змісту звіту, індивідуальне завдання);
- здійснює методичне керівництво і систематично консультує здобувачів вищої освіти з питань практики;
- надає індивідуальні рекомендації кожному здобувачу, які інформаційні джерела доцільніше використати при виконанні завдань залежно від типу фінансово-економічної діяльності і галузі підприємства, установи;
- контролює, аналізує й оцінює подану здобувачам вищої освіти звітну (економічну, фінансову, статистичну) та іншу документацію, складену за результатами виконання програми;
- приймає до захисту та підписує звіт з практики;
- у складі комісії приймає залік з практики.

Обов'язки керівників установ та організацій, що є базами практики:

- забезпечує створення належних умов для проходження практики на виробництві, дотримання правил і норм охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії відповідно до законодавства.

Обов'язки керівників практики від баз практики:

- організовує практику відповідно до її програм у щільному контакті з керівником практики від ДДМА;

- ознайомлює здобувачів вищої освіти з адміністративною, кадровою, фінансово-економічною діяльністю бази практики та перспективами їх розвитку, а також системою управління адміністративними процесами;

- організує проведення обов'язкових інструктажів з охорони праці і техніки безпеки і відповідає за дотримання здобувачами вищої освіти безпечних умов праці;

- забезпечує здобувачам вищої освіти можливість користування нормативною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики;

- здійснює методичне керівництво виконанням здобувачами вищої освіти програми практики та індивідуального завдання, надає їм всебічну практичну допомогу;

- забезпечує виконання погоджених з ДДМА графіків проходження практики по структурних підрозділах бази практики;

- ознайомлює і контролює дотримання здобувачами вищої освіти правил внутрішнього розпорядку бази практики;

- після закінчення практики надає письмовий відгук про виконану практикантом роботу у щоденнику з практики, перевіряє, та затверджує звіти здобувачів вищої освіти-практикантів.

Вибуваючи на практику, здобувач вищої освіти повинен отримати на кафедрі щоденник практики, у якому вказано базу практики, керівника практики від підприємства (установи, організації), керівника практики від ДДМА, завдання та календарний графік практики. Щоденник підписує керівник практики від ДДМА та завідувач кафедри.

Практику проводять, відповідно до календарного графіка, який передбачає: самостійне виконання зазначених у робочій програмі практики загальних завдань та вказаного у щоденнику практики індивідуального завдання; оформлення звіту про практику; захист звіту.

Тривалість робочого часу здобувачів вищої освіти у процесі проходження практики у віці від 18 років і старших - не більше ніж 40 годин на тиждень. За домовленістю між Академією та базою практики можна встановлювати іншу тривалість робочого часу здобувачів вищої освіти, що не суперечить вимогам чинного законодавства (Кодексу законів про працю України).

В рамках ознайомлювального етапу необхідно вивчити:

- зміст діяльності організації: напрями діяльності, функції, види соціальних послуг;
- систему управління діяльністю організації: організаційну структуру, структуру управління, функціональне призначення окремих структурних підрозділів, їх права,
- нормативно-правову базу на якій ґрунтується робота організації (установи).

В рамках основного етапу практики необхідно:

- вивчити основні зовнішні та внутрішні документи, що регламентують основну діяльність підрозділу соціального захисту та соціального забезпечення;
- провести аналіз соціально-економічних, політичних, правових, фінансових та інших передумов необхідності розробки соціальних проєктів або інновацій у певній сфері соціального захисту;
- вивчити сучасний стан та динаміку зміни конкретної соціальної проблеми за темою кваліфікаційної роботи;
- проаналізувати закордонний досвід вирішення конкретної соціальної проблеми за темою кваліфікаційної роботи;
- розробити та обґрунтувати пропозицій щодо вирішення соціальної проблеми за темою кваліфікаційної роботи.

3 КОНТРОЛЬ І ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

3.1 Форми і методи контролю. Підбиття підсумків практики

Форма звітності за практику - це подання письмового звіту, підписаного й оціненого безпосередньо керівником від бази практики. Письмовий звіт надають разом із щоденником практики керівнику практики від Академії, який за результатами контролю відповідності його змісту та оформлення встановленим вимогам допускає здобувача до захисту звіту перед комісією.

Звіт із практики здобувач вищої освіти захищає (із диференційованою оцінкою) у встановлений Академією термін перед комісією, визначеною кафедрою (не менше 3-х осіб, в т.ч. керівник практики від Академії). Оцінку за практику вносять до залікової відомості та залікової книжки.

У процесі оцінювання підсумків роботи здобувача вищої освіти беруть до уваги якість усіх виконаних робіт, а також наданий керівником практики від бази практики відгук про проходження практики. Здобувача, який не виконав програму практики без поважних причин або отримав незадовільну оцінку під час захисту, відраховують із навчального закладу. Якщо програму практики не виконано здобувачем із поважної причини, йому можуть надавати можливість пройти практику у вільний від навчання час або після поновлення з академічної відпустки.

Підсумки кожної практики обговорюють на засіданнях кафедри, а

загальні підсумки практики підбивають на вченій раді Академії.

2.3 Критерії оцінювання проходження практики

Розподіл максимальних балів, які можуть отримати здобувачі вищої освіти за результатами оцінювання звіту керівниками та його захисту має бути відображений у розділі «Оцінювання знань» робочої програми практики та у відповідних критеріях оцінювання (табл. 2).

Таблиця 2 - Шкала оцінювання результатів проходження практичної підготовки

Оцінка за проходження практики та письмовий звіт, балів		Захист звіту, балів	Підсумкова кількість балів
Керівника від бази практики за проходження практики	Керівника від ДДМА за письмовий звіт		
до 30	до 35	до 35	до 100

Оцінка за практику (диференційований залік) заноситься у відомість обліку успішності, залікові книжки здобувачів вищої освіти (у окремий розділ за 100-бальною та чотирибальною («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») шкалою відповідно до загальної кількості балів за результатами оцінювання письмового звіту та його захисту.

Критерії, що визначають зміст оцінки за проходження практики, наведені у табл. 3

Таблиця 3 Критерії оцінки проходження переддипломної практики

№	Критерії	Мах кількість балів
Оцінка керівником практики від бази практики		
1	Рівень комунікабельності, етичність поведінки, вміння працювати в колективі, дотримуватися субординації	5
2	Рівень трудової та виконавчої дисципліни, дотримання техніки безпеки та охорони праці	5
3	Рівень виконання завдань практики	10
4	Якість та повнота підготовленого звіту	10
	Всього	30
Оцінка керівником практики від ДДМА		
5	Рівень повноти характеристики загальних засад діяльності установи (організації), характеристики її структури управління, напрямів діяльності, завдань	5
6	Рівень повноти розкриття специфіки основної діяльності підрозділу за індивідуальним завданням	5
7	Рівень вивчення сучасного стану та динаміки конкретної соціальної проблеми за темою кваліфікаційної роботи	10
8	Рівень пропозицій щодо вирішення соціальної проблеми за темою кваліфікаційної роботи	10
9	Рівень оформлення і оцінка якості звіту в цілому	5
	Всього	35
Оцінка на захисті		
12	Здобувач демонструє обізнаність у нормативно-правовій базі з основної діяльності установи (організації) та підрозділу, в якому проходив основний етап практики	5
13	Здобувач здатний охарактеризувати сучасний стан та динаміку конкретної соціальної проблеми	10
14	Здобувач здатний оцінити закордонний досвід вирішення конкретної соціальної проблеми	10
16	Здобувач здатний сформулювати основні пропозиції щодо вирішення соціальної проблеми	10
	Всього	35
	Підсумок	100

4 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

4.1 Вимоги до змісту звіту про практику

В загальному вигляді звіт про практику має включати наступні структурно-змістові елементи:

- Титульний аркуш (додаток А).
- Основна частина звіту.
- Висновки
- Список використаних джерел.
- Додатки.

Нижче наведено орієнтовний варіант змісту розділів основної частини звітів про переддипломну практику здобувачів вищої освіти спеціальності 232 Соціальне забезпечення освітньої програми «Економіка та організація соціального забезпечення».

ВСТУП

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ РЕАБІЛІТАЦІА ІНВАЛІДІВ, УЧАСНИКІВ АТО (ООС) ТА ІНШИХ ПОСТРАЖДАЛИХ ОСІБ ВНАСЛІДОК БОЙОВИХ ДІЙ ЯК ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

1.1. Суть, основні форми соціальної підтримки та реабілітація інвалідів, учасників АТО (ООС) та інших постраждалих осіб внаслідок бойових дій

1.2. Форми надання соціального захисту та підтримки інвалідам та іншим постраждалим особам внаслідок війни в Україні

2 АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ПОСТРАЖДАЛИМ ОСОБАМ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

2.1 Соціальний захист в Україні: сучасний стан та динаміка змін основних параметрів

2.2 Стан надання соціально-медичної допомоги постраждалим від війни особам в Україні

2.3 Зарубіжний досвід надання послуг соціального захисту та соціальної реабілітації ветеранів війни та перспективи його використання в Україні

ВИСНОВКИ

ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Слід звернути увагу на той факт, що структурні розділи основної частини звітів є універсальними, однак вони можуть змінюватися за узгодженням із керівником практики від ДДМА.

4.2 Вимоги до оформлення

Основний текст звіту має відповідати вимогам Національного стандарту

України «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки: Структура та правила оформлювання. ДСТУ 3008:2015».

Текст звіту повинен бути виконаний у вигляді комп'ютерного набору на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297мм). Шрифт Times New Roman, 14 кегль, інтервал - 1,5; береги: верхній, нижній - 2 см, правий - 1,5 см; лівий - 3 см, без абзацних відступів.

Структурні елементи «ЗМІСТ», «ВСТУП» та інші не нумеруються. Заголовки структурних елементів роботи та заголовки розділів слід розташовувати посередині рядка і друкувати великими літерами без крапки в кінці, не підкреслюючи.

Заголовки підрозділів слід починати з абзацного відступу і друкувати маленькими літерами, крім першої великої, не підкреслюючи, без крапки в кінці. Абзацний відступ повинен бути однаковим упродовж усього тексту і дорівнювати 1,25 см. Якщо заголовок складається з двох і більше речень, їх розділяють крапкою. Перенесення слів у заголовку не допускається.

Відстань між заголовком і подальшим чи попереднім текстом повинна бути два рядки.

Не допускається розміщувати назву розділу, підрозділу в нижній частині сторінки, якщо після неї розміщено тільки один рядок тексту.

Сторінки роботи слід нумерувати арабськими цифрами, додержуючись наскрізної нумерації впродовж усього тексту. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці. Титульний аркуш та зміст включають до загальної нумерації сторінок звіту, але номер сторінки не проставляють. Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок звіту.

Розділи, підрозділи звіту слід нумерувати арабськими цифрами. Розділи роботи повинні мати порядкову нумерацію в межах викладення суті роботи і позначатись арабськими цифрами без крапки, наприклад:

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ РЕАБІЛІТАЦІЯ ІНВАЛІДІВ, УЧАСНИКІВ АТО (ООС) ТА ІНШИХ ПОСТРАЖДАЛИХ ОСІБ ВНАСЛІДОК БОЙОВИХ ДІЙ ЯК ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою. Після номера підрозділу крапку не ставлять, наприклад:

1.1 Суть, основні форми соціальної підтримки та реабілітація інвалідів, учасників АТО (ООС) та інших постраждалих осіб внаслідок бойових дій

Ілюстрації (рисунок, графіки, схеми, діаграми) слід розміщувати в звіті про практику безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації мають бути посилання в звіті.

Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують під ілюстрацією. За потреби під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані (підрисунковий текст). Ілюстрація позначається словом «Рисунок», яке разом із назвою ілюстрації розміщують після пояснювальних даних, наприклад, «Рисунок 3.1 - Схема розміщення». Ілюстрації слід нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу та порядкового номера ілюстрації, відокремлених крапкою, наприклад, рисунок 3.2 - другий рисунок третього розділу, або рисунок А.1 - перший рисунок додатку А.

Приклад оформлення рисунку наведено нижче.

РЕАБІЛІТАЦІЙНІ УСТАНОВИ ДЛЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ ТА ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ СИСТЕМИ МІНСОЦПОЛІТИКИ

станом на 01.01.2018

Рисунок 1.1 – Наявність реабілітаційних установ Мінсоцполітики України ([21, с.3] або розроблено автором)

Цифровий матеріал, як правило, оформлюють у вигляді таблиць. Таблицю необхідно розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці повинні бути посилання в тексті звіту.

Назва таблиці складається зі слова «Таблиця», її порядкового номера та безпосередньо назви, яка стисло відбиває зміст наведених у ній даних.

Повну назву таблиці вказують один раз над таблицею зліва з абзацним відступом. У разі переносу частини таблиці на наступну сторінку над нею з абзацного відступу пишуть: «Продовження таблиці Х.Х» або «Кінець таблиці Х.Х», де Х - номер таблиці.

Таблиці нумеруються арабськими цифрами підряд у межах розділу, за винятком таблиць, що наводяться в додатках. Номер таблиці складається з

номера розділу та порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад, таблиця 2.1 - перша таблиця другого розділу, таблиця В.2 - друга таблиця додатку В.

Заголовки та дані таблиці можуть бути виконані через один інтервал, шрифтом Times New Roman, 12 кегль. Заголовки граф таблиці починають з великої літери, а підзаголовки - з малої, якщо вони становлять одне речення з заголовком. Підзаголовки, що мають самостійне значення, пишуть з великої літери. У кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Заголовки та підзаголовки граф указують в однині.

Приклад оформлення таблиці наведено нижче.

Таблиця 1.2 – Основні напрямки соціально-психологічної реабілітації (угруповано автором за матеріалами дослідження .[21])

Форма	Характеристика
Медична реабілітація.	Залежно від стану здоров'я це може бути амбулаторний, стаціонарний або санаторний етап, індивідуальна або групова психотерапевтична робота з ветеранами з метою корекції стану .
Професійна реабілітація (навчання та перенавчання).	Включає прийом на пільгових умовах до навчальних закладів ветеранів бойових дій, створення профорієнтаційних консультативних центрів, банку вакансій. Інваліди військової служби – це в основному молоді люди, які на свою пенсію не в змозі утримувати сім'ю. Виникає почуття неповноцінності, а роль «нахлібника» не сприяє соціальній адаптації ветерана.
Допомога громадських організацій сім'ям ветеранів	Увага громадських організацій в період адаптації до мирного життя, допомога в самореалізації. Життєвий досвід людини, яка повернулася з війни, різко відрізняється від досвіду людей, які не воювали. Спогади, спільне минуле, невідоме рідним і знайомим, зближує учасників війни та викликає почуття єднання
Залучення церкви	Християнські монастирі брали на себе турботу про організацію медичної допомоги всім нужденним ще в ті часи, коли цю функцію не могла взяти на себе держава

Переліки, за потреби, можуть бути наведені всередині підрозділів. Перед переліком ставлять двокрапку. Перед кожною позицією переліку слід ставити малу літеру української абетки з дужкою або не нумеруючи (перший рівень деталізації). Для подальшої деталізації переліку слід використовувати арабські цифри з дужкою (другий рівень деталізації). Переліки першого рівня деталізації друкують малими літерами з абзацного відступу, другого рівня - з відступом відносно місця розташування переліків першого рівня.

Приклад:

- а) xxxxxxxx;
- б) xxxxxxxx;
 - 1) xxxxxxxxxx:
 - xxxxxxxxxx;
 - xxxxxxxxxx;
 - 2) xxxxxxxx;
- в) xxxxxxxxx.

Формули та рівняння розташовують безпосередньо після тексту, у якому вони згадуються, посередині сторінки. Вище та нижче кожної формули або рівняння потрібно залишити не менше одного вільного рядка. Формули та рівняння в звіті (за винятком формул і рівнянь, наведених у додатках) слід нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу. Номер формули або рівняння складається з номера розділу та порядкового номера формули або рівняння, відокремлених крапкою, наприклад, формула (1.3) - третя формула першого розділу. Номер формули або рівняння зазначають на рівні формули або рівняння в дужках у крайньому правому положенні на рядку. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, що входять до формули чи рівняння, слід наводити безпосередньо під формулою в тій послідовності, у якій вони наведені у формулі чи рівнянні. Пояснення значення кожного символу та числового коефіцієнта слід давати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають словом «де» без двокрапки і без абзацу. Переносити формули чи рівняння на наступний рядок допускається тільки на знаках виконуваних операцій, повторюючи знак операції.

Приклад:

Дисперсія, яка показує розмір відхилення значень певної величини від центру розподілу, обчислюється за формулою:

$$X_i = X/n \quad (3.3)$$

де X_i - податкова ставка в країні i , X - середнє значення податкових ставок по країнах, n - кількість країн.

Посилання в тексті звіту на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у роботах [1-7] ...». При посиланнях на розділи, підрозділи, ілюстрації, таблиці, формули, рівняння, додатки зазначають їх номери. При посиланнях слід писати: «... у розділі 2 ...», «... (рис. 1.3) ...» або «... на рисунку 1.3 ...», «... (табл. 3.2) ...» або «... у таблиці 3.2 ...», «... за формулою (3.1) ...», «... у формулах (1.3-1.5) ...», «... у додатку Б ...» або «... (додаток Б)».

4.3 Оформлення списку використаних джерел

Оформлення списку використаних джерел доцільно здійснювати за Національним стандартом України «Інформація та документація. Бібліографічна посилання. Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015».

Зокрема:

а) одностомні книги:

1) книги одного автора:

Федорова Л.Д. З історії пам'яткоохоронної та музейної справи у Наддніпрянській Україні. 1870-ті - 1910-ті рр. Київ, 2013. 373 с.

2) книги двох і більше авторів:

Zhovinsky E.Ya., Kryuchenko N.O., Paparyha P.S. Geochemistry of Environmental Objects of the Carpathian Biosphere Reserve. Kyiv, 2013. 100 p.

Людський розвиток в Україні: трансформація рівня життя та регіональні диспропорції: у 2-х т.: кол. моногр. Київ, 2012. 436 с.

3) книги без автора:

Софія Київська: Візантія. Русь. Україна. Вип. II. Київ, 2012. 464 с

б) багатотомні книги:

Енциклопедія історії України: у 10 т. Київ. 2013. Т. 10. 784 с

в) стаття, тези:

Яцків Я. С., Радченко А. І. Про ефективність видання наукових журналів в Україні. *Вісн. НАН України*. 2012. № 6. С. 62-67.

Назарчук З. Т. Дифракція Е-поляризованих електромагнітних волн на циліндричеськом крає с сечением в виде ломаной кривой. *Волнь і дифракция*. Тбилиси, 1985. Кн. 1. С. 507-511.

Скальський В. Р. Становлення методу акустичної емісії в установах Західного наукового центру. *Теорія і практика раціон. проектування, виготовлення і експлуатації машинобуд. конструкцій*: Праці II міжнар. наук.-техн. конф. (Львів, 11-13 лист. 2010). Львів, 2010. С. 9-10.

г) електронні ресурси:

Наукові публікації і видавнича діяльність НАН України. Київ, 2007. URL: <http://www.nas.gov.ua/publications> (дата звернення: 19.03.2014).

Радченко А.І., Діденко Ю.В. Геологічна наука в академічних публікаціях. *Наука та іннов.* 2016. 12, № 3. С.14-26. URL:<http://scinn.org.ua/ua/archive/12%283%29/12%283%2901> (дата звернення: 19.03.2014)

д) автореферати дисертацій:

Воскобойнікова-Гузєва О. В. Бібліотечно-інформаційна сфера України в контексті соціальних трансформацій кінця ХХ ст. - 10-х років ХХІ ст.: концепції стратегічного розвитку, динаміка змін, перспективи: автореф. дис....

д-ра наук із соц. комунік.: 27.00.03 / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2014.

е) правові джерела:

Про видавничу справу: Закон України від 05.06.1997 № 318/97-ВР. Київ: Парламентське видавництво, 2015. 24 с.

Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № № 2145-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

4.4 Додатки до звіту

Додатки слід оформлювати як продовження звіту на його наступних сторінках, розташовуючи їх у порядку появи посилань на них у тексті. Якщо додатки оформлюють на наступних сторінках звіту, кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки.

Додатки нумеруються в тій послідовності, у якій на них надається посилання в тексті. Кожний додаток повинен мати заголовок, який друкують угорі малими літерами з першої великої симетрично до тексту сторінки. Над заголовком, але посередині рядка, друкують слово «ДОДАТОК» і відповідну велику літеру української абетки, крім літер Г, Є, З, І, І, Й, О, Ч, Ь, яка позначає додаток. Текст кожного додатка починають з наступної сторінки.

Ілюстрації, таблиці, формули та рівняння, що є у тексті додатка, слід нумерувати в межах кожного додатка, наприклад, рисунок Г.3 - третій рисунок додатка Г; таблиця А.2 - друга таблиця додатка А; формула (А.1) - перша формула додатка А. Якщо в додатку одна ілюстрація, одна таблиця, одна формула, одне рівняння, їх нумерують, наприклад, рисунок А.1, таблиця А.1, формула В.1 відповідно до зазначених вище правил оформлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. (дата звернення: 19.09.2019)
2. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08>. (дата звернення: 19.09.2019)
3. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій: Постанова Кабінету
4. Міністрів України від 23.11.2011 р. №1341. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-p>. (дата звернення: 19.09.2019)
5. Про затвердження Порядку укладення договору про стажування здобувачів вищої освіти вищих та учнів професійно-технічних навчальних закладів на підприємствах, в установах та організаціях і Типової форми договору про стажування здобувачів вищої освіти вищих та учнів професійно-технічних навчальних закладів на підприємствах, в установах та організаціях: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.01.2013 р. №20. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/20-2013-p>.
6. Про затвердження Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів України: наказ Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. №93. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93> (дата звернення: 19.09.2019).
7. Щодо проходження стажування: Лист Міністерства соціальної політики України від 13.07.2016 р. № 451/021/106-16.
8. Про затвердження Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів України: наказ Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. №93.
9. Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки: Структура та правила оформлювання. ДСТУ 3008:2015: Національний стандарт України (затверджений наказом ДП «УкрНДНЦ» від 22.06.2015 р. № 61). URL: http://udhtu.edu.ua/public/userfiles/file/dsty_3008_2015.PDF (дата звернення: 19.09.2019).
10. Інформація та документація. Бібліографічна посилання. Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015 (затверджений наказом ДП «УкрНДНЦ» від 22.06.2015 р. №61). URL: http://library.nlu.edu.ua/Biblioteka/sait/DSTU_8302-2015.pdf (дата звернення: 19.09.2019).
11. Положення про організацію освітнього процесу в ДДМА. URL: <http://www.dgma.donetsk.ua/normativni-akti.html> (дата звернення: 19.09.2019)

Приклад титульного аркуша звіту про практику

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ
Кафедра економіки підприємства

ЗВІТ

про проходження переддипломної практики у
(назва установи, організації)

здобувача вищої освіти за освітньо-
професійною програмою
«Економіка та організація
соціального забезпечення»
(спеціальність 232 Соціальне
забезпечення)

Мельника Дмитра Олександровича
гр. СЗ-19-1м

Керівник практики від ДДМА
д-р екон. наук, професор кафедри
економіки підприємства
Шевченко О.О.

Керівник практики від установи
начальник управління молодіжної
політики Краматорської міської ради
Петренко П.П.